

KİTAP TANITIMI

Yeşim İSLAMOĞLU*

Aşaıda MTA Kütüphanesine yeni alınan Paleontoloji ve stratigrafi bilimiyle ilgili önemli iki kitap tanıtılmaktadır.

(A) Ride, W.D.L., Cogger, H.G., Dupuis, C., Kraus, O., Minelli, A., Thompson, F.C. & Tubbs, P.K. (editörler), 1999. International Code of Zoological Nomenclature, ICZN (International Commission on Zoological Nomenclature), (ISBN 0 85301 006 4), Dördüncü Basım Uluslar Arası Biyoloji Bilimleri Birliği tarafından uyarlanmıştır 306 sayfa (İngilizce ve Fransızca).

1895 yılında kurulan “Uluslar Arası Zoolojik Adlandırma Komisyonu” (The International Commission on Zoological Nomenclature-ICZN), her hayvanın evrensel olarak kabul edilmiş tek bir bilimsel isme sahip olduğu düşüncesinden yola çıkarak, zoolojik adlandırma sistemine ait kurallarının ortaya konulmasını, kullanılan bilimsel isimlerin araştırmacılar arasında evrensel olarak anlaşılmasını ve devamlılığının sağlanması görevlerini üstlenmiştir. Komisyonun oluşturduğu resmi kurallar “International Code of Zoological Nomenclature (Uluslar Arası Zoolojik Adlandırma Kuralları)” ismi altında periyodik olarak revize edilmek suretiyle yayınlanmaktadır.

Adlama kurallarının üçüncü baskısı 1985 yılında yapılmıştır. Bu tarihten sonra, geriye kalan eksikleri tamamlamak ve mevcut problemleri çözmek amacıyla “Uluslar Arası Zoolojik Adlandırma Komisyonu (ICZN)”

tarafından bazı bölümler yeniden düzenlenmiş ve yeni uyarlamalar yapılmıştır. Kodun son versiyonu 1999 yılında dördüncü basım olarak yayınlanmıştır (Koda ait hükümler 1 Ocak 2000’den itibaren geçerli olmak üzere). Uluslar Arası Biyoloji Bilimleri Birliği (International Union of Biological Sciences – IUBS)’nin yönetim kurulu tarafından da onaylanan kitap, 18 bölüm altında toplam 90 adet makale içerir. Her makale, bazen tavsiye ve örneklemelerle de açıklanan, bir veya daha fazla sayıda koşulu ele almaktadır.

Kodun kullanılması, ilgili araştırmacıya incelediği taxon için hiyerarşik bir sıralama içerisinde (tür, cins ve/veya familya düzeyinde) geçerli ve uygun adın verilmesi konusunda “kurallara uygun olarak” yol gösterir.

MTA kütüphanesine yeni alınan ve resmi bir kılavuz niteliğinde olan bu kitap, sistematik paleontoloji, biyoloji (zooloji), taksonomi ve filojeni dallarında çalışan akademisyenler ile araştırmacılar ve lisansüstü öğrenciler için vazgeçilmez bir başvuru kaynağıdır.

4. Basımdaki içerik (sadece bölüm başlıkları olarak):

Bölüm 1- Zoolojik adlandırma

MTA Genel Müdürlüğü, Tabiat Tarihi Müzesi, Ankara

Bölüm 2- Hayvanların bilimsel isimlerindeki sözcük sayıları

Bölüm 3- Basım kriterleri

Bölüm 4- Erişebilirlik kriterleri

Bölüm 5- Basım tarihleri

Bölüm 6- İsimlerin geçerliliği ve adlandırma kuralları

* MTA Genel Müdürlüğü, Tabiat Tarihi Müze Müdürlüğü, Ankara

Bölüm 7- İsimlerin oluşturulması ve öncelik hakkı

Bölüm 8- Familya düzeyinde isimlendirme ve bunlara ait isimler

Bölüm 9- Cins düzeyinde isimlendirme ve bunlara ait isimler

Bölüm 10. Tür düzeyinde isimlendirme ve bunlara ait isimler

Bölüm 11. Yazarlık

Bölüm 12. Homonim özelliği

Bölüm 13. Adlandırmada tip kavramı

Bölüm 14. Familya düzeyinde tipler

Bölüm 15. Cins düzeyinde tipler

Bölüm 16. Tür düzeyinde tipler

Bölüm 17. Uluslar arası Zoolojik Adlandırma Komisyonu

Bölüm 18. Kodu düzenleyen resmi kurallar (yönetmelik)

(B) Gradstein, F., Ogg, J.&Smith A. (editörler) 2004. A Geologic Time Scale 2004. Cambridge University

(ISBN 0 521 78142 6 - ciltli kopya, ISBN 0 521 78673 8 - karton kapaklı kopya), 589 sayfa.

İlk versiyonu 1989 yılında "A Geologic Time Scale" ismiyle Harland ve diğerleri tarafından oluşturulan zaman çizelgesinin devamı niteliğindedir. Pek çoğu aktif olarak Uluslar Arası Stratigrafi Komitesi'nde (International Commission of Stratigraphy-ICS) görev alan, 15 ülkeden 40'ın üzerinde uzmandan oluşan bir ekibin katkılarıyla hazırlanmıştır.

Kitabın ana bölümünü, genel olarak, jeolojik zaman çizelgesi oluşturmaktadır. Prekambriyen ve Fanerozoik zaman aralığına ait (yaklaşık 3,8 milyar yıl öncesinden

günümüze kadar) tüm birimler, mevcut biyostratigrafik bulguların değerlendirilmesi ve yeni tekniklerle elde edilen radyometrik/ astronomik yaşlar dahil olmak üzere tüm verilerin birbirleriyle korele edilmesi şeklinde ele alınmaktadır. Hata payı en aza indirilmiş ve daha detaylı bir zaman çizelgesi ortaya koyabilmek için, stratigrafik korelasyonların yanı sıra, izotop jeokimyası, jeomatematik ve yörünge değişimi gibi parametreler de kullanılmıştır. Bu şekilde, söz konusu birimlerin stratigrafileri ve karşılık geldikleri jeolojik zamanlar güncelleştirilmiş olarak sunulmaktadır.

Kitabın arkasında, ayrı bir ek olarak, ilgili dönemlere ait tüm bulguların ve paleo-coğrafik canlandırmaların çizelge haline dönüştürüldüğü renkli bir duvar panosu da yer almaktadır.

MTA kütüphanesine yeni alınan bu kitap, akademik ve profesyonel araştırmacılar ile lisans ve lisansüstü öğrenciler için son derece yararlı bir kaynak niteliğindedir.

İçeriği

Bölüm I. Giriş

1. Giriş (F. M. Gradstein)
2. Kronostratigrafi-zaman ve kayaların bağlantısı (F. M. Gradstein, J. G. Ogg ve A. G. Smith)

Bölüm II. Kavramlar ve Yöntemler

3. Biyostratigrafi (F. M. Gradstein, R. A. Cooper ve P. M. Sadler)
4. Yer'in yörünge parametreleri ve döngü stratigrafisi (L. A. Hinnov)
5. Jeomanyetik kutup polarite zaman çizelgesi (J. G. Ogg ve A. G. Smith)

6. Radyojenik izotop jeokronolojisi (M. Villeneuve)
7. Duraylı izotoplar (J. M. McArthur ve R. J. Howarth)
8. Jeomatematik (F. P. Agterberg)

Bölüm III. Jeolojik Periyodlar

9. Prekambriyen: Arkean ve Proterozoik Eonlar (L. J. Robb, A. H. Knoll, K. A. Plumb, G. A. Shields, H. Strauss ve J. Veizer)
10. "Doğal" bir Prekambriyen zaman çizelgesine doğru (W. Bleeker)
11. Kambriyen periyodu (J. H. Shergold ve R. A. Cooper)
12. Ordovisiyen periyodu (R. A. Cooper ve P. M. Sadler)
13. Silüriyen Periyodu (M. J. Melchin, R. A. Cooper ve P. M. Sadler)
14. Devoniyen periyodu (M. R. House ve F. M. Gradstein)
15. Karbonifer periyodu (V. Davydov, B. R. Wardlaw ve F. M. Gradstein)

16. Permian periyodu (B. R. Wardlaw, V. Davydov ve F. M. Gradstein)
17. Triyas periyodu (J. G. Ogg)
18. Jura periyodu (J. G. Ogg)
19. Kretase periyodu (J. G. Ogg, F. P. Agterberg ve F. M. Gradstein)
20. Paleojen periyodu (H. P. Luterbacher, J. R. Ali, H. Brinkhuis, F. M. Gradstein, J. J. Hooker, S. Monechi, J. G. Ogg, J. Powell, U. Röhl, A. Sanfilippo ve B. Schmitz)
21. Neojen periyodu (L. Lourens, F. Hilgen, N. J. Shackleton, J. Laskar ve D. Wilson)
22. Pleistosen ve Holosen epokları (P. Gibbard ve T. van Kolfschoten)

Bölüm IV. Özet

23. Jeolojik zaman çizelgesinin oluşturulması ve özeti (F. M. Gradstein, J. G. Ogg ve A. G. Smith)

Ekler: Bibliyografi, Stratigrafik İndeks, Genel İndeks